

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike — Inzerati do 80 petih vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati petih vrst & Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Za las mimo nove vojne vihere:

Pomirjenje med Poljsko in Litvo

Litva je sprejela vse zahteve Poljske, ki je nato umaknila svojo vojsko z meje — Zadovoljstvo nad doseženim pomirjenjem v poljskem taboru

Varšava, 21. marca. br. V varšavskih krogih danes z velikim olajanjem priznavajo, da je Evropa zopet enkrat za las ušla vojni vihr. Napetost, ki je v zadnjem času zavladala med Poljsko in Litvo, je dosegla v petek vrhunec, ko je poljska vlada izročila litovski ultimatum, v katerem je zahtevala, naj Litva v roku 48 ur sprejme stavljen pogoje, v nasprotnem primeru bi Poljska s svojo vojsko vstopila v Litvo. Poljska je imela na meji že zbranih 60.000 mož z vsemi potrebnimi tehničnimi oddelki, pripravljena pa je bila tudi že do vseh podrobnosti delna mobilizacija. Zdi se, da je Poljska nameravala izkoristiti mednarodno zmedo, ki je zavladala zaradi dogodkov v Avstriji in po nemškem vzorcu prisiliti Litvo na kolena.

To se ji je tudi posrečilo. Litovska vlada je po posvetovanjih s Parizom in Londonom sprejela vse poljske zahteve. Res je tudi, da Poljska ni stala pretiranih zahtev. Poljske zahteve se nanašajo v prvi vrsti na obnovo diplomatskih odnosov, svečano priznanje pripadnosti Vilne Poljski in zagotovila v pogledu zaštite poljske narodne manjšine.

Takoj po sporočilu litovskega odgovora je Poljska umaknila svoje čete z litovske meje. V vseh poljskih mestih so večeraj pridelili proslave zaradi pomirjenja med Poljsko in Litvo. V Vilni so pridržali navdušene manifestacije vojski, ki se je vrnila z litovske meje.

Množica je vojake obsipala s cvetjem. Po mimohodu so čete odšle pred mavzolej, kjer je shranjeno srce maršala Pilsudskega. Krajevna organizacija narodnega edinstva je objavila proglas, v katerem pravi, da se je sedaj nehalo umetno razpiheno 20-letno sovraštvo med Poljsko in Litvo. Maršal Rydz Smigly je sedaj uradno priznanje maršala Pilsudskega in mu poljski narod zato izreka posebno priznanje.

Ves poljski tisk objavlja obširne članke o rešitvi spora med Poljsko in Litvo. Vsi listi brez razlike pišejo, da pomeni normalizacija odnosov med obema državama velik zgodovinski dogodek. To je veliko zgodovinsko delo, da je Litva sprejela ponudeno roko za časten in iskren mir. Litavska suverenost je bila spoštovana in zaključek spora bo zelo koristil splošnemu miru. Tabor narodne edinstvi je sprejel resolucijo, v kateri pozdravlja začetek sodelovanja med Poljsko in Litvo, obenem pa izražajo priznanje zaslug maršala Rydza Smiglyja.

Glavni odbor socialistične stranke je sprejel resolucijo, v kateri izražajo svoje zadovoljstvo nad mirnim zaključkom spora med Litvo in Poljsko.

Francoski komentarji

Pariz, 21. marca. AA. Pariški tisk posveča svoje komentarje poljskemu ultimatu, ki ga je Litva sprejela. »Petit Parisien« piše:

Postopajoč po načelih preudarnosti Litva ni hotela prevzeti nase rizika strašnega vojnega poskusa in je zato naredila Evropi veliko uslugo. Oboroženi spopad med Kovnom in Varšavo bi mogel izzvati težke posledice in nihče ne ve, kaj vse bi se moglo zgoditi. Spor je zdaj odstranjen. Treba je zdaj poskusiti tudi to, da se izravna še ostala nesoglasja, ki so izzvala ta spor.

Poljska ostane zvesta Pilsudskemu Moscicki proti sejalcem razdora

Varšava, 21. marca. AA. V zvezi s proslavo na čast pokojnemu maršalu Pilsudskemu je predsednik poljske republike Moscicki imel po radiu govor, v katerem se je spominjal zaslug maršala Pilsudskega, obnovitelja moderne Poljske. Moscicki je govoril ob tej priložnosti tudi proti demagoški kampanji opozicije ter dejal, da se ta opozicija poslužuje neupravičene kritike proti vladi in proti vsem tistim, ki so še dalje ostali zvesti idejam maršala Pilsudskega. Predsednik poljske republike Moscicki je tudi izrazil obžalovanje nad zadržanjem enega dela poljske mladine, ki kljub temu, da je v jedru dobrohotna, vendar s svojim postopanjem širi nered in zmedo in se s tem kaosom morejo podpirati samo komunistične težnje. To je ravno tisto — je dejal Moscicki — da se moramo mi vsi bori-

ti proti temu neredu, ki ga izkoriščajo komunisti, kajti če bi tega ne storili, bi mogli iti v drugo desničarsko skrajnost. Jaz sem prepričan, da mi tega ne želimo, ker vsi takšni poskusi onemogočajo normalno delo vlade, same države kot take, delo vojske in drugih konstruktivnih elementov, ki so zvesti poljski republiki. Moscicki je zatem naglasil, da tabor legionarjev nima neomajne moči. Dodal je še, da veruje v to, da bo tabor nacionalne unije pridobil večino poljskega javnega mnenja in da bo na ta način postal pozitiven činitelj poljskega naroda. Svoj govor je predsednik republike zaključil s pozivom na poljski narod, da še nadalje ohrani vrline, ki so ga do zdaj dale in da tudi v bodoče ostane zvest oporoki maršala Pilsudskega.

Politični obzornik

Predsednik »Matice Hrv.« zopet ponižuje Slovence!

Pišajo nam: Don Filip Lukas, predsednik »Matice Hrvatske«, ki na ono, kar smo mu očitali, še ni dal odgovora: Je-li on po teoriji o gotskem poreklu Hrvatov na predzadnji glavni skupščini »Matice Hrvatske« javno trdil, da so Hrvati bližji bavarskim Nemcem nego Slovencem, se je zopet na nedostojen način zaletel v Slovence v svojem javnem predavanju, ki ga je imel dne 5. marca t. l. v prostorih »Dalmatinskega skupa« v Zagrebu.

Kakor poroča klerikalna »Hrvatska straza«, je Lukas izjavil: »Radi teh mešavin so Hrvati postali bližji nekim neslovanskim svojim sosedom, kakor slovanskim Rusom. Niti s Srbi, ki sicer govorijo isti jezik kakor Hrvati, nimajo večjih krvnih vezi, a nato se je učni pop o Slovencih izrazil tako-le: »Slovenci so sena primer popolnoma potopili v zapadno sfero in niso dali od svoje narodne vrsteviti sočletih niti enega močnejšega glasu od sebe.«

Smatramo za popolnoma odveč, da bi pobijali take navne in zlobne izjave dona Lukasa, ki ga zloglasni »Hrvatski domobran« v Buenos Airesu imenuje »najvidnejšo osebnost med hrvatsko inteligenco«, kar je tudi zares, ker med Hrvati ni močje najti človeka, ki bi svoje trditve in nauke tako spreminjal in nato pobijal — po različnih konjunkturah, kakor on sam pravi. Zdi se, da med Hrvati jih le zelo malo ve, kako je don Lukas, ki danes zastrjuje, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije popolnoma različni narodi in da so Hrvati bližji Nemcem, kakor Slovencem in Srbom. Nekeč v popolnoma drugih »konjunkturah« trdil ne samo nekaj popolnoma nasprotnega, marveč je celo same Hrvate razdelil na dva nasprotna tipa: na mediteranske in banovinske. Kdor tega ne verjame, naj vzame v roke Lukasovo knjigo »Učitelj prirodne okoline na stanovanjsko ništvu Dalmacije«, v kateri na 4 strani razlaga razlike med primorskimi in prekovlebitskimi Hrvati in zaključuje tako-le: »V teh borbah ne boste opazili etniških sorodnosti, ker boste ločijo prekovlebitske Hrvate od primorskih Hrvatov.«

Zares je zelo zanimivo, da je ta »ideološki vzglednik«, kakor ga imenuje dr. Ante Pavelić »Hrvatski domobran«, za take svoje »konjunkturalne« brance posebno na rodno individualnost Hrvatov od jugoslovenske ideologije in narodnega edinstva dobil za svoje — patriotsko delovanje ba novinsko podporo za »Matico Hrvatsko« v znesku 100.000 din in toliko mu je tudi obljubljeno za to leto, kakor je don Lukas svečano izjavil na matični glavni skupščini dne 12. decembra.

Shoda v štirigovi in Razkrižju

Poročajo nam: Za občinske volitve, ki bodo v Razkrižju in Štirigovi 27. t. m., vlada že precejšnje zanimanje. Za Razkrižje je vložen gospodarski lista Stepana Skramleca, za Štirigovo pa gospodarska lista Tomislava Kovača, dosedanjega župana. Obe sta že tudi potrjeni. Nasprotniki pa še nimajo svojih list niti sestavljenih. Ker drugič ne šlo, jim je moral priti na pomoč senator Fran Smodej in g. Snoj iz Radgone, ki sta imela pred cerkvijo v Štirigovi in Razkrižju javna shoda za bodoče volitve. Na ta shod je prišlo mnogo spremstva iz sosedne ljutomerske in križevske občine, med temi tudi znani fantje iz Stare vasi, dočim so tvorili ostale poslušalce pristajajo v vloženih gospodarskih list. Na shodu je razpravljaj g. Smodej o zunanjih politiki in o 700.000 dinarskem suficitu lanskega državnega proračuna. Njegovo poročilo je bilo čisto prekinjeno s krepkimi ugovori domačinov. Predvsem so poudarjali domaćini, da hočejo postaviti kandidate brez tujih posredovalcev. V takem kriku je govoril tudi še g. Snoj, ki mu ni bil po volji štirigovski sokolski dom. Shod ni dosegel svojega namena. Enako tudi ni uspel shod na Razkrižju, kjer je masa navdušeno vzklikala nosilcu liste Skramleca. Oba shoda sta pokazala, da hoče narod v Štirigovi za župana dosedanjega župana g. Tomislava Kovača, v Razkrižju pa Stepana Skramleca, ki bosta upravljala občini strogo po gospodarskih vidikih. Njiju zmaga je zagotovljena. Nasprotniki svojih list še niso sestavili ker imajo preveč kandidatov za nosilce.

Borzna poročila.

CURIH, 21. marca. Beograd 10, Pariz 18.30, London 21.42.5, New York 43.6, Bruselj 78.46, Milan 22.56, Amsterdam 24.1, Berlin 175.025, Dunaj 68, Praga 15.24, Varšava 82.20, Bukarešta 8.11.

Rezultati zasedanja gospodarske Male antante v Bukarešti

Važni sklepi za praktično sodelovanje

Bukarešta, 21. marca. d. Enajsto zasedanje gospodarskega sveta Male antante je bilo končano v petek zvečer. Po zaključeni seji je bilo objavljeno poročilo, ki ugotavlja, da se je delo sveta razvijalo kakor na prejšnjih zasedanjih v atmosferi medsebojnega popolnega razumevanja in iskrenega prijateljstva.

V trgovskem pogledu je gospodarski svet ugotovil, da je bila izmenjava gospodarskih proizvodov med državami Male antante zadovoljiva. Gospodarski svet je preprčan, da obstoje vsi pogoji za še bolj intenziven razvoj trgovinskih odnosov med vsemi tremi državami.

V gospodarskem pogledu je treba zlasti poudariti praktične rezultate, ki so bili doseženi in sicer:

1. Izdelane so bile skupne tehnične odredbe o graditvi mostov in cest.
2. Izdelan je bil načrt novega skupnega statuta za zadeve skupne železniške politike in upravljanje železnice držav Male antante.
3. Redigiran je bil prvi del pravilnika o enotnem načinu prevažanja potnikov in živine.

4. Prav tako je bil dosežen sporazum o železniški statistiki. Sodelovanje v plovi na Dunavu se razvija zadovoljivo. Osnovano je bilo skupno generalno tajništvo za podjetja, ki se bavijo s plovo po Dunavu, z dolžnostjo, da osredotoči in brani skupne interese.

5. Glede na sodelovanje v zrakoplovstvu so civilni eksperti sklepali o izenačenju govorice, o izdelavi skupnega tehničnega rešenja, izenačenju zrakoplovne zakonodaje, osnovanju skupne zrakoplovne režije, prenosu poštinih kurirjev za običajno takso in o ureditvi taks, ki se plačujejo za gorivo. Stalni turistični odbor Male antante je izdelal podroben načrt za svoje delo, po katerem se ima izvesti močna propaganda na turističnem področju vseh treh držav, in dovoliti razne olajšave za potnike, ki potujejo v države Male antante. Tudi na zdravstvenem in socialnem področju so bili doseženi zelo zanimivi uspehi glede pomoči pripadnikom vseh treh držav.

Prihodnje zasedanje gospodarskega sveta Male antante bo 3. oktobra 1938. v Jugoslaviji.

Nov protest v Salamanci

Ogorčenje zaradi bombardiranja nezaščitenih krajev po nacionalističnih

Pariz, 21. marca. AA. Francoska vlada je poslala vladi v Salamanci protest zaradi bombardiranja nekaterih krajev, v katerih ni bilo vojaštva, pač pa samo mirno katoliško ljudstvo. Nota podčrtava, da so kršena načela humanosti. Angleška vlada, kakor so ta protest tudi sporočili, bo poslala nacionalistični vladi enako noto. Potrjujejo vesti, da je francoska vlada zaprosila sv. stolico, da tudi ona pri generalu Francu skuša doseči, da se tako zločinski bombardiranje ustavi.

bombardirala tudi nekatere vasi v Taragoni. V provinci Kastelona so letala bombardirala mesta Unikar, Vinaros in San Carlos de la Rapita. Tudi tu je bilo nekaj žrtv. V Vinarosu je porušena bolnica. Stevilo smrtnih žrtv pri bombardiranju Barcelone med 16. 17. in 18. uro znaša 670, ranjenih je bilo 1200 oseb, porušeni zgradb 48, deloma poškodovanih pa 71 poslopij.

Položaj na bojiščih

Barcelona, 21. marca. AA. Ministrstvo za narodno obrambo objavlja uradno poročilo, v katerem pravi, da so tri lovska letala republikanske vlade začela boj s tremi nacionalističnimi letali. V tem boju je padlo eno nacionalistično letalo v morje, 60 km jugozahodno od Barcelone.

Salamanca, 21. marca. AA. Vrhovno poveljstvo je objavilo uradno sporočilo, po katerem so nacionalisti na odseku Caspe izboljšali prve bojne črte in po uspešnem napadu zavzeli nove važne postojanke. Povsod so zlomili sovražni odpor in sovražniku povzročili velike izgube.

fert, avstrijski poslanik ing. Tauschitz in predsednik občine Lippert. Čete so nato s paradišnim korakom skozi mesto odkorakale v svoje vojašnice.

Mislite v teh dneh na CMD in darujte za njen sklad!

Krvave borbe na Kitajskem

Kitajci nudijo Japoncem žilav odpor

Hankau, 21. marca. AA. Težišče bojnih operacij na severnem kitajskem bojišču se vse bolj pomika na fronto pri Santungu. Na tem bojišču sta obe strani začeli zbirati velikanski vojski. Japonci so v petek s pomočjo svojih tankov in ob podpori letalstva ponovno zavzeli Tunghsien. Posredilo se jim je tudi na več mestih prekoračiti železniško progo Tiencin—Pukeu na jugu. Kitajci so se umaknili ter zdaj urejajo svoje nove postojanke pri Lingcengu.

Tokio, 21. marca. AA. Japonska ladja »Jinzen Maru« se je potopila na južni obali Koreje. Od 50 članov posadke so jih rešili samo 7.

Sanghaj, 21. marca. AA. Bitka na odseku

Tiencin—Pukeu v bližini japonskih postojank pri Hsuhsaufu se razvija v eno največjih bitk sedanje kitajsko-japonske vojne. Računajo, da na obeh straneh sodeluje v bitki po 150.000 vojakov. Japonske in kitajske čete neprestano dobivajo ojačenja. Kitajske čete, ki so jih zaradi nepazljivega ravnanja iznenadile japonske čete, ki so jih preprežali čez Rumeno reko na to bojišče, se energično upirajo in v boju uporabljajo tanke in težko artiljerijo. Z ozirom na dejstvo, ki ga Japonci poudarjajo, namreč, da so v zadnjih 24 urah napredovali vsega skupaj za 4 milje, je možno sklepati, da se bodo kitajske čete na svojih postojankah še nekaj čas obdržale.

Konec avstrijskega šilinga

Nemška marka bo enotno plačilno sredstvo

Berlin, 21. marca. AA. (DNB). Nemški minister Funk in avstrijski ministri Fischbeck in Neumaier so sprejeli novinarje in jim obrazložili pomen novih določil za plačilni promet med Avstrijo in rajhom. Ministri Fischbeck in Neumaier sta se predvsem zahvalila v imenu avstrijske deželne vlade voditelju rajha, da je z določitvijo relacije 3:2 za vrednost šilinga pokazal tolikšno razumevanje gospodarskih potreb Avstrije. Nato sta ministra rekla, da mislita, da se bo zamenjava denarja zelo hitro izvršila, tako da bo šiling že v nekaj mesecih izginil iz obtoka. Pravilniki o plačilnem prometu, sta rekla dalje ministra, bodo izšli te dni tako da se bo takrat lahko tudi ukinila devizna meja. Kakor hitro se to zgodi, se uvide pred vsem popolnoma svobodni tujski promet. Že to pomeni za Avstrijo velik korak naprej. Ker je zdaj določeno stalno razmerje med marko in dosedanjim avstrijsko valuto, se bo mogla izvesti cela vrsta velikih načrtov, med katerimi velja v prvi vrsti omeniti

gradnjo velikih avtomobilskih cest, izpolnitav sedanje cestne mreže, razširjenje državnih rudnikov in izrabe vodnih sil.

Likvidacije avstrijske narodne banke

Dunaj, 21. marca. h. Danes popoldne se je vršila zadnja glavna skupščina avstrijske narodne banke. Prisotnih je bilo 128 delničarjev, ki so zastopali 125.000 delnic. Glavni skupščini je predsedoval podpredsednik Jobst. Sklenili so, da se avstrijska narodna banka na podlagi naredb kancelarja Hitlerja likvidira.

Starbemberg je v švici

Pariz, 21. marca. AA. Posebni dopisnik lista »Paris Soir« je intervjuval v Davosu princa Starbemberga, o katerem so pisali, da so ga v Avstriji aretirali. Knez Starbemberg se mudi v Davosu s svojo ženo in sinom.

Zastoj v vevški papirnici

Ljubljana, 21. marca

V vevški papirnici delajo v skrajnem obsezu že ves mesec. Delavstvo je zaradi tega zelo prizadeto. Prejane čase je bila že februarja konjunktura za papirnice, med tem ko zljaj delavstvo gleda s skrbjo v bodočnost.

Delavstvo misli, da do zastoja ni prišlo naravno, zljaj iz gospodarskih razlogov. Vsekakor je značilno, da je dolgi čas začelo omejevanje obratovanja, ko je bil ustanovljen papirniški kartel in ko je prišlo do spira med kartelom in trgovci s papirjem.

Zaradi zastoja je prizadetih okrog 200 delavcev, ki so zaposleni pri strojih (tako zvalovno strojno osebje). Med njimi je približno polovico žensk. Delajo navadno le po 3 dni na teden, v tednu od 6. do 12. t. m. na sploh niso delali. Prejšnji teden so delali samo 3 dni in tudi v tem tednu ne bodo več. To-

varniška zaloga papirja se še skoraj nič ne krči, gač pa gredo v prodajo sproti izdelki, ki jih izsledujejo zljaj.

Po nekaterih informacijah so zaloge trgovcev s papirjem precej zmanjšane in papirnici bi ne bilo treba omejevanj obratovanja, če bi prišlo do sporazuma med kartelom in odjemalci. Obžalovati je treba, da zaradi spora med kartelom in odjemalci trpi predvsem delavstvo, ki si ne more pomagati. Delovni čas je skrčen na polovico, kar pomeni dejansko polovico nezaposlenosti. Delavstvo se ne more obračati nikamor za podporo ter se lahko tolaži le z upanjem, da se bodo razmere spremenile. Toda tudi to upanje je zagrenjeno, ker se delavstvo boji, da bo končno začelo čutiti na svoji koži posledice ustanovitve kartela. Zljaj, ko ima tovarna polna skladišča, ne more priti do meznega gibanja, s čimer tudi računa podjetje. Delavstvo je v defenzivi. Pričuje, da ga bo podrla javnost moralno ter da ne bo dopuščala zavlačevanja sklenitve sporazuma med papirniškim kartelom in odjemalci papirja.

Avstrijski polki se sele v Nemčijo

Berlin, 21. marca. AA. Včeraj je semkaj prišel z Dunaja 1. bataljon 15 pešpolka. Že na postaji je bil svečan sprejem, kamor so prišli poveljnik Berlina general Sei-

Čitajte, širite, naročajte »Slovenski Narod!«

Vse dosedanje predstave razprodane!
Danes nepretrgano zadnjikrat!
NAJLEPŠI FILM VSEH ČASOV:
Vsled ogromnega zanimanja danes
ob 17., 19. in 21. uri
KINO MOSTE

Rose Marie

Kongres likovnih umetnikov

Popoldne bo prečitana na magistratu resolucija, v kateri bodo izražene želje likovnih umetnikov

Ljubljana, 21. marca. Po 16 letih so se zbrali slovenski, hrvaški in srbski likovni umetniki na svoj II. vseslovenski kongres v Ljubljani. Prvi je bil v Zagrebu pod predsedstvom Ivana Meštrovića, 1. 1922. Drugi kongres je priredilo in sklicalo Društvo slovenskih likovnih umetnikov v sponozumu s predstavniški organiziranih umetnikov v Zagrebu in Beogradu. Na Jozefovo in v nedeljo so delegati zborovali v mestni posvetovalnici in razpravljali o vseh strokovnih in stanovskih vprašanjih umetnikov v Jugoslaviji.

V petek 18. t. m. so slovenski umetniki organizirani v društvo slovenskih likovnih umetnikov imeli redni občni zbor. Predsednik Ivan Vavpotič je pozdravil zborovalce, zlasti tovarise iz Maribora, g. Jiraka in g. Kosa, tovarise, ki so se vrnili v matično društvo, ter novo članico gđ. Baro Remec. Tajnik Mirko Subić je prečital zapisnik o izrednem občnem zboru dne 2. oktobra lani. Predsednik Ivan Vavpotič je izbrano poročal o pripravi in delu za ustanovitve umetniške akademije v Ljubljani, tajnik Mirko Subić pa o pripravi za kongres in o ustanovitvi bolniškega fonda. Tračična smrt slikarja Etorija je dala društvu pobudo za ustanovitve bolniškega fonda. Saka Santel je prečital blaginjsko poročilo, preglednik računov g. Sever je pa predlagal razrešitev s poveljo, ki je bila soglasno sprejeta. Pri volitvah je bil za predsednika zopet soglasno izvoljen Ivan Vavpotič, za odbornike pa g. Santel, Tračnik, Boris Kalin, Mirko Subić, Gojmir Anton Kos, Tone Kralj in Jirak iz Maribora. V umetniški svet so bili izvoljeni g. Gojmir Anton Kos, Tračnik, Zorman, Pinaat in Vavpotič.

V soboto 19. t. m. popoldne ob 16. uri je Ivan Vavpotič otvoril kongres v posvetovalnici na magistratu. Pozdravil je navzoče zastopnike oblasti in tiska, delegate iz Zagreba in Beograda ter predlagal za častnega predsednika kongresa mojstra Riharda Jakopiča. V svojem jedrnatem govoru je Rihard Jakopič poudaril, da je danes umetnost potisnjena v stran in ji je dovoljeno življenje le, če služi v ponizanju človeški potrebnosti in polnobeosti. Le od daleč in z žalostnim srcem smem gledati zdaleč na svojem razpotju iz življenja v smrt, je zaključil mojster, na dogodke današnjih dni. Prosim vse mlade, ki imate v sebi še dovolj življenjskih moči, da želite svoje misle, da se zaveste svojih dolžnosti in se pripravite v skupnem prizadevanju in medsebojnem spoštovanju na boj za čast človeštva in naše domovine!

Z viharim odobravanjem so zborovali sprejeli vzpodbudne besede svoločnega mojstra. Za posredsebnike kongresa so bili iz-

voljeni Ivan Vavpotič, Gjuro Tiljak iz Zagreba in Mihajlo Petrov iz Beograda. Kongres je vodil podpredsednik Vavpotič. Za tajnike kongresa so bili izvoljeni Drago Vidmar, Marin Studin iz Beograda in Saka Santel, Odošen je bil predlog, naj se odposlejo pozdravne brzojavke kralju, knezu, namestniku, predsedniku vlade in ministru za prosveto, na predlog Vilima Svečnjaka iz Zagreba pa je bila poslana pozdravna brzojavka tudi dr. Vladku Mačku. S kratkimi govori sta zborovalce pozdravila zastopnik bana prosvetni šef dr. Sušnik in zastopnik župana prof. Kranjc.

Po uvodni besedi Ivana Vavpotiča, ki je pozval tovarise na delo za stanovske in človeške pravice, ki gredo umetnikom po vsej pravici, so sledili zanimivi referati, v katerih so se referenti dotaknili vseh perečih vprašanj, ki so življenjskega pomena za slovenske, hrvaške in srbske likovne umetnike. Tone Kralj je referiral o organizaciji priprav za umetniške razstave v inozemstvu s posebnim ozirom na jugoslovanske razstave na letošnjem Biennalu v Benetkah. Ivan Vavpotič je poročal o vprašanju stipendij, o umetniških domovih na Jadranu in v inozemskih središčih. Saka Santel je poročal o avtonomni zaščiti v teoriji in praksi. Ivan Vavpotič je na drugem zasedanju večerj dopolnjeval poročilo o problemu sindikata kot socialne potrebe, likovnih umetnikov, upravniki NG Janez Zorman je referiral o gmojni umetniški politiki, Fran Tračnik o vprašanju umetniških šol, zlasti o ustanovitvi umetniške akademije v Ljubljani. Ravnatelj mestnega muzeja dr. Mole je govoril o umetnikih in javnih grahjih. Saka Santel pa o stališču likovnih umetnikov glede na uvoz umelovin in umetnobičnih izdelkov v državo.

K vsem referatom so se priglasi številni govorniki delata je bila mestoma zelo živahna. Izkazalo se je, da ni bilo prave, da so se naši likovni umetniki sestali šele po 16 letih, da branijo svoje pravice. Med tem se je naša kulturna politika v marsičem pregrešila proti interesom naših likovnih umetnikov.

Po kosilu v Uniju so se delegati zopet zbrali in začeli redizirati občno resolucijo. Dela pa niso dovršili, predsednik je moral kongres podaljšati v tekcu današnjega dopoldneva bo sestavljena resolucija, v kateri bodo likovni umetniki dolžni izreči svoje zahteve in izraziti vse svoje želje, s katerimi bi bili likovniki v bodoče vsaj v splošnem in minimalno zaščiteni v svojih stanovskih interesih. Resolucijo bo predsednik prečital danes popoldne ob 16 uri v posvetovalnici na magistratu, s čimer bo kongres zaključen.

Pestri sportni dogodki

V ligi je prevzel vodstvo BSK, Ljubljana je obdržala svoje mesto — Presenečenje v smučarskem maratonu na Pokljuki

Ljubljana, 21. marca. Včerajšnje 12. kolo v ligi je prineslo izpremembo na čelu tabele. Hašk je moral prepustiti vodstvo BSK-u in vse kaže, da se bo moral boriti z Gradjanskim celo za drugo mesto. Na sporedu so bile večinoma domače tekme. V Beogradu so se srečali vsi tamkajšnji ligasti, a tudi v Zagrebu so imeli domačo tekmo med Gradjanskim in Haškom. Preostali tekmi sta prinesli poraza gostujočima kluboma.

Največje zanimanje je vladalo v Zagrebu, kjer se je na igrišču Gradjanskega zbralo 10.000 gledalcev. Concordia je bila boljše kakor njen nasprotnik Hajduk in je zaslužen zmagala sicer le 1:0, kar pa je pripisati neodločnosti napadalne vrste, ki je imela dovolj prilike za številnejši uspeh. Pridobilni točki sta zadostovali, da se je Concordia rešila poslednjega mesta v tabeli. V naslednji tekmi sta se srečala dva sistema. Haško je igral lepo za oko, Gradjanski pa za končni efekt in je prvi v lepoti umrl. Razlika 3:0 v korist Gradjanskega je bila verna slika dogodkov. Tekmo je odlično vodil italijanski sodnik Dattilo.

V Beogradu sta bili dve konkurenčni priveditvi in so seveda gledalci dali prednost tekmi med Jugoslavijo in BSK, kamor jih je prišlo 9000, na tekmo med Jedinstvom in Baškom pa je bilo 1000. Občinstvo pa je bilo razočarano, kajti niti BSK, niti Jugoslavija nista nudila pričakovane. Po nezanimivi igri se je srečanje končalo brez golov. Bask je imel precej spolj z Jedinstvom, a se mu je končno le posrečilo doseči zmagoslavni gol. Zmagal je 2:1.

Ljubljana se je odpravila na pot v Sarajevo, kjer običajno točke niso na razpolago. Le dobri obrambi gostov je pripisati, da je bila zmaga domačih z 1:0 zelo pičila, a kar je najvažnejše, prinesla je kljub temu dve točki.

V tabeli vodi BSK z 20 točkami pred Haškom, ki ima 19 in Gradjanskim s 16, naslednji mesti pripadajo Slaviji in Hajduku z 12 točkami. Ljubljana je še zmerom na osmem mestu, čeprav ima zdaj s Concordio in Jedinstvom po 7 točk.

Včeraj se je tudi začelo finalno tekmovanje v podsavskem prvenstvu. V Ljubljani je imel Hermes v gostih Zelezničarja. Igra se je končala 3:3 V Kranju je nastopil ČSK in je zaslužen zmagal 2:1. Tretje srečanje je bilo v Mariboru med Mariborom in Celjem. Domači so zmagali 1:0 z lastnim golom celjskega branilca.

V Celju je bila prijateljska tekma med Atletiki in Muro Gosti so podlegli 1:6. Na Jadranovem turnirju je zmagalo rezervno moštvo Ljubljane, ki je premagalo Reko 4:2, prireditelja pa 3:0. Lep uspeh je dosegla novosadska Vojskova, ki je

premagala budimpeštanski Nemzeti 5:1. V Nürnbergu je Nemčija zmagala nad Madžarsko 1:0.

Včeraj dopoldne je Ilirija priredila svoj drugi crosscountry in je med seniorji ponovno sigurno zmagal Bručan.

Smučarji so menda izkoristili poslednjo ugodno nedeljo. Na Pokljuki je bilo savezno prvenstvo v smučarskem maratonu. Prišlo je ogromno presenečenje, ker so vsi pričakovali sigurno zmago drugega najboljšega Srednjeevropeca, Franca Smoleja. Ta pa je imel smolo, da je zaradi bleščečega solca na progi zgrešil markacijo in zašel, s čimer je izgubil toliko dragocenih minut, da se je moral zadovoljiti z drugim mestom. Po času je bil celo tretji. Savezni prvak je postal član Ljubljane Drago Crnobori s časom 3:51:47, 2. Smolej (Bratstvo) 3:59:13, 3. Starman (Ljubljana) 4:45:16. Znani državni reprezentanti Lojze Klancnik je nastopil kot vojak škočje loškega planinskega polka in dosegel najboljši čas dneva z 3:50:4. V soboto je bila medklubska skakalna tekma, na kateri je zmagal Karel Klancnik pred saveznim prvacom Palmetom. Slednji je imel s 33,5 m najdaljši skok dneva.

Na Jezerskem je bilo prvenstvo GZSP v alpski kombinaciji. Čeprav so bili odsotni najboljši tekmovalci, ki so na trenerskem tečaju v Triglavskem pogorju, so nudile tekme dober sport. Podsavski prvak je postal Bruno Klein (Skala), ki je zmagal v smuku in v slalomu. Tudi naslednji mesti sta pripadli Skali s Koblarjem in Talarjem. Oba sta namreč v smuku in slalomu zasedla drugi oziroma tretji mesti.

Iz Celja

—c Sokolsko filmsko predavanje. Sokolsko društvo Celje-matica bo priredilo drugi ob pol 9. v dvorani kina "Unions" filmsko predavanje o vsesokolskem zletu v Pragi in moči češkoslovske vojske. Vabljeni so vsi pripadniki Sokola in tudi ostalo občinstvo.

—c Predavanje na Ljudskem vsesilišču v Celju preloženo. Za drevi napovedano predavanje doc. dr. Zwittara o jugoslovenskem vprašanju med svetovno vojno je preloženo in bo v sredo 23. t. m. ob 20.

—c Na Jozefovo in v nedeljo je krašno solčno vreme izvabilo Celjane v lepo naravo. Oba dneva je bila bližnja in datina okolica polna izletnikov, ki so se dočrpa naučili že dolgo zaželenega solca.

—c Usoden padec. V Lokah pri Trbovljah je padel 17-letni hlapec Rudolf Jurkoč s kozolet sedem metrov globoko ter si zlomil desno nogo in levo roko. Ponosrečeno so prevažali v celjsko bolnico.

—c V srbski bolnici je umrl 48-letni vojni invalid Franc Poteka iz Vrba pri Zalcu. —c Atletiki: Mura 6:1 (6:0). Na igrišču pri Skalni kleti je bila v nedeljo popoldne prijateljska tekma med celjskimi Atletiki in SK Muro iz Murske Sobote. Atletiki so zmagali zaslužen, vendar pa je njihova zmaga številčno previsoko izražena. Atletiki so igrali z elanom in so izvedli več lepih kombinacij. Napad je igral tokrat odločilnejše nego sicer. Atletiki so v prvem polčasu prevladovali, po odmoru pa so znatno popustili. Mura je nastopila v prvem polčasu brez Starca in ni znala povezati svoje igre. Ožja obramba je bila nesigurna. Krileka vrsta je premalo podpirala napad, ki se tudi v prvi polčas ni mogel znati. Po odmoru so nudili gostje, ojačeni s Starcem, lepo kombinacijsko igro in so prešli v lahno premoč, vendar pa niso imeli strelcev pred golom. Igra je bila samo v prvem polčasu živahna in zanimiva. Gol za Atletike so zabili: v 4. minuti Coh, v 7. minuti Parovský, v 11. minuti Krepuš, v 22. minuti Schuch II., v 24. in 37. minuti pa zopet Parovský. Častni gol za Muro je zabil v 37. minuti drugega polčasa Kukanja iz enajstmetrovke. Sodil je g. Presinger objektivno, zagrešil pa je več napak.

Zlata Kovačević-Lopašičeva

Ljubljana, 21. marca. Včeraj je v Zagrebu nehalo biti zlato srce Zlate Kovačeviće, prve podpredsednice Jugoslovanske ženske zveze, podpredsednice Jugoslovanske-češkoslovske lige in odbojnice še nekaterih dobrodelnih in socialnih ženskih organizacij. Dosegla je 76. leto.

Tudi Slovenke smo dobro poznale gospo Zlato. Saje je rada prihajala v Ljubljano, ki jo je radno imenovala »moja Ljubljana«. Že kot povsem mlada učiteljica se je na deželi lotila socialnega dela med narodom. 27 let je živela v Petrinji, kjer je ustanovila znano Udrugo za narodno tkivo in vezivo. Ta Udruga se je že v par letih razvila v dobikarstvo podjetje za ondote kmetijske žene in je 1.1910 vzbujala s svojimi prekrasnimi narodnimi izdelki na svetovni razstavi v Turinu izredno pozornost.

V Zagrebu je Kovačevićeva vstopila v odbor za zaščito mater in siromakov. Njim je posvečala svojo ljubezen in vse svoje moči. Pred vojno, med njo in po vojni je bila in je ostala odločna Jugoslovanka ne le v besedah, temveč v dejanjih. Svoja mnoga odklivanja si je z resnim delom pošteno zaslužila. V Jugoslovanski ženski zvezi je bila od ustanovitve, pa do svoje smrti. A ne samo na papirju, marveč dejansko. Na vseh kongresih, sestankih, sejah, redno in povsod je bilo videti njeno materinsko ljubezen, za vse dobro, koristno in lepo v Jugoslaviji se zanimajočo plemenito osebnost. Zlata ni poznala ovir in ne zadržkov, ni se strasila razdaj, ne truda: prva je bila na mestu, zadnja je odhajala. Ko sem v maju lanskega leta na plenarni seji poveljala njeno vztrajno požrtvovalnost, mi je odgovorila: »Z izgovorji ste mi podelile pravice, ki mi nalagajo tudi dolžnosti: tega se dobro zavedam. Kadar me ne bo več med vas, tedaj vedite, da se mi bliža konec.«

In res, takrat sem jo videla zadnjikrat. Ni bilo impozantno, lepe stare dame v petrinjski narodni noši pri otvoritvi razstave likovnih umetnic ZMA v Beogradu, ni je bilo niti v Zagrebu in ne v Ljubljani. Vse, ki smo jo poznale in smo od 1.1921 delale z njo, smo jo ljubile. Bolehala je ga, Zlato, od kapi zadeta, nekaj mesecev; iskala je izboljšanja svoji boleznii se nedavno ob morju, a ni ga našla.

Iz rodu poetov je bila ga. Zlata; vrla govornica, ki ji je tekla beseda barvito, krepko, zanosno, kakor krepka jugoslovska pesnitve. Sedaj je utihnila za večno njena topla, pestrih prispodob bogata govorica, ugasnila so njene sanjave, nekam v daljo zgreše oči. Jutri jo spremimo na zagrebški Mirogoj, kjer počiva že naša Zofka Kvedrova. V naših sreli pa ostane ga. Zlata zlatega srca živa črna svetla spomin in opomin, k. vztrajnemu delu.

Minka Govekarjeva

Pomlad je tu

Ljubljana, 21. marca. Prvi pomladanski dan sicer ne pomeni nič v zgodovini, v življenju naših meščanov pa ima mnogo večji pomen kakor katerikoli zgodovinski dan. Pomlad nam ne sega le do kosti in obisti, temveč vpliva na vse naše življenje ter se manifestira v vsem, tja do zastavljenosti. Zdar, ko se odklepa zemlja, kakor pravijo kmetje, se razen ser odpirajo na stečaj zopet vrata zastavljenosti. Zdar lahko mirne duše odložijo zimsko suknjo in če se napotijo tudi bos v svet, zdaj ni več posebna tragedija.

Letošnja pomlad smo prav težko čakali kakor vsako leto, toda dočkali smo jo mnogo težje, kakor prejšnja leta, ko sicer tudi ni bilo prave zime. Ob začetku zime so nas strašili vremenski preokoli s hudo in snežno zimo, z nastopom ledne dobe in z vsemi podobnimi strahotami. Zelo smo jim bili hvaležni, kajti pri napovedovanju vremena se vedno uresniči nasprotno. Zato smo se veselili legega vremena že ob začetku zime vnaprej in upravičeno smo pričakovali, da bo zima mila in zgodnja pomlad. V resnici se danes začena pomlad samo po koledarju, med tem ko dejansko traja že delj časa. Če bi trajalo poleti tako dolgo lepo vreme, bi zavladala strašna suša. Tako suhega februarja in marca v zadnjih desetletjih najbrž še ni bilo. Včeraj smo mislili, da bo lepo vreme skazil jut, toda tudi on ne more sedanjemu vremenskemu režimu do živga.

Sloves 40 mučenikov se je še bolj utrdil. Letos je bilo na njihov dan lepo vreme, vendar nismo zaupali, da bo jasno še naprej, ker je bilo že prej dolgo. Dan 40 mučenikov je bil 12. in po starih izkušnjah bi moralo lepo vreme se trajati do 21. aprila. Tega rekorda pa najbrž ne bo zmoglo niti 40 mučenikov, kljub vsemu svojemu slovesu in vsemogočnosti. Kmetje že tožijo nad sušo in tudi naši zelenjadarji si žele blage rosiče, češ, da sicer ne bo moglo nič zeleniti kljub toploti. Meščani pa, ki njihovi vremenski interesi segajo do promenade, si žele, da bi ostalo solčno vreme vsaj do kopalne sezone. Sicer se je pa kopalna sezona že začela, čeprav to še ni bilo proučeno. Meščani se že solnčijo na vrhovih pri vrtnarskih delih in v drogerijah je že živahno povpraševanje po mazilih za poletno polt.

Naj samo še skromno pripomnimo, da

se letos ne počutimo v Ljubljani doma: ni niti megle, ne obvezne pomladanske vlage; ali je to še sploh ljubljanska pomlad? Oh, kdaj bo začelo deževati?

Pismonoše so se organizirali

Ljubljana, 21. marca. Najbednejši med službenci so gotovo pismonoše pri pogodbenih državnih poštah saj morajo delati za borih 150 do 500 din mesečne nagrade. A nikogar ni bilo, ki bi se zavzel za te žrtve naših neurejenih razmer. Sami si morajo pomagati, če hočejo kaj doseči. Zato so sklenili organizirati se in v potem lastnega društva delovati na to, da se zboljša njihov obupni gmojni položaj.

V nedeljo 13. t. m. je bil v Celju ustanovljen občni zbor Društva pismonoš pri poštah državnih pošt dravske banovine. Zborovanje je sklical pripravilni odbor, ki mu je predsedoval g. Joško Resnik. Ustanovni občni zbor je pokazal, da se pismonoše dobro zavedajo pomena lastnega društva. Izvoljena je bila stedeča uprava: predsednik Joško Resnik, pismonoša Štore, podpredsednik Franc Drobne, pismonoša Slivnica pri Celju, tajnik Joško Salamon, pismonoša Teharje, blaginjak Ciril Drobjak, pismonoša Ponikva ob juž. ni železnici, Odborniki: Franc Dotzauer, pismonoša Slivnica pri Mariboru, Ivan Dežnikar, pismonoša Sv. Pavel pri Preboldu, Josip Serbec, pismonoša Videm pri Krškem, Avgust Fingust, pismonoša Rače, Franc Lavrič, pismonoša Nova vas pri Rakeku in Martin Piškur, pismonoša istotam. Nadzorni odbor Franc Zivornik, pismonoša v Framu, Jakob Jamsek, pismonoša v Moravčah in Jozef Motore, pismonoša v dem pri Krškem.

S tem je bila uresničena davna želja teh najbednejših poštah uslužbencev. Društvo si je nadelo nalogo prepričati merodajna mesta o potrebi zboljšanja gmojnega položaja pismonoš pri pogodbenih poštah in o njihovi pravici do prvenstva pri namestitvah pri državnih poštah. Sprejeta je bila tudi primerna resolucija, ki bo predložena vsem v poštev prihajajočim čimteljem. Uspeh društva je pa seveda odvisen od sloge in zavednosti članov. Zato odbor upravičeno pričakuje, da bodo pristopili prav vsi pismonoše. Vpisnina znaša 10 dn. mesečna članarina pa 5 din.

Potujoča protiplinska razstava

Ljubljana, 21. marca. Da bi poučila civilno prebivalstvo, kako naj se varuje morebitnih boatišnih vojn, je bavška uprava organizirala potujočo protiplinsko razstavo na železnih vozovih. Lani v jeseni je bila razstava na nekaterih železnih progah južnega in vzhodnega dela dravske banovine, zdaj bo na nadaljevala svojo pot in sicer po naslednjem voznem režu:

Ljubljana glavni kolodvor odhodi 25. t. m. ob 22.15, Dobova prihod 26. t. m. ob 2.43, odhodi 27. t. m. ob 4.38, Brežice prihod 27. t. m. ob 4.50, odhodi 29. t. m. ob 6. Videm-Krško prihod 29. t. m. ob 6.15, odhodi 30. t. m. ob 6.53, Rajhenburg prihod 30. t. m. ob 7.02, odhodi 31. t. m. ob 2.31, Blanca prihod 31. t. m. ob 2.45, odhodi 1. aprila ob 2.50, Sevnica prihod 1. aprila ob 3.10, odhodi 3. aprila ob 3.41, Breg prihod 3. aprila ob 4. odhodi 4. aprila ob 4.04, Zidani most prihod 4. aprila ob 4.24, odhodi 7. aprila ob 2.33, Rimske toplice prihod 7. aprila ob 3.16, odhodi 8. aprila ob 3.21, Laško prihod 8. aprila ob 3.39, odhodi 9. aprila ob 4.17, Zalec prihod 9. aprila ob 6.15, odhodi 10. aprila ob 7. Sv. Peter v Savinjski dolini prihod 10. aprila ob 7.14, odhodi 11. aprila ob 8.17, Polzela-Braslovce prihod 11. aprila ob 8.30, odhodi 12. aprila ob 9. Smartno ob Paki prihod 12. aprila ob 9.18, odhodi 13. aprila ob 9.58, Sostanj Topolšica prihod 13. aprila ob 10.20, odhodi 14. aprila ob 11.24, Velenje prihod 14. aprila ob 12.21, odhodi 20. aprila ob 6. Gornji Dolac prihod 20. aprila ob 6.34, odhodi 21. aprila ob 6.44, Misljinje prihod 21. aprila ob 6.54, o hodi 22. aprila ob 7.2, Dovce prihod 22. aprila ob 7.13, odhodi 23. aprila ob 7.16, Slovenjgradec prihod 23. aprila ob 7.41, odhodi 24. aprila ob 8.28, Dravograd-Meža prihod 24. aprila ob 9.20, odhodi 25. aprila ob 4.30, Prevalje prihod 25. aprila ob 4.53, odhodi 27. aprila ob 11.33, Vuzenica Muta prihod 27. aprila ob 13.23, odhodi 28. aprila ob 13.55, Vuhred Marenberg prihod 28. aprila ob 14.14, odhodi 29. aprila ob 14.50, Brezno Ribnica prihod 29. aprila ob 15.15, odhodi 30. aprila ob 16.34, Sv. Lovrenc na Pohorju prihod 30. aprila ob 16.57, odhodi 1. maja ob 17.32, Ruše prihod 1. maja ob 18.11, odhodi 2. maja ob 18.36, Bistrica prihod 2. maja ob 18.45, odhodi 3. maja ob 19.07, Maribor koroški kolodvor prihod 3. maja ob 19.23, odhodi 17. maja, čas se sporoči naknadno.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Ponedeljek, 21. marca: zaprt
 Torek, 22. marca: zaprt
 Sreda, 23. marca: Pokojnik. Premierski abonma
 Četrtek, 24. marca: Glenbajevi. Red četrtek

Nusičeva komedija »Pokojnik«, katere premiera bo v sredo za premierski abonma obeta postati ena najzanimivejših predstav tega pisatelja na našem odru. Nusičeva komika je topla in prirčna, tudi kadar hči človeške napake sledi humoristični liniji kot jo najdemo v Čehovljenih in Zolženkovih delih. »Pokojnik« presegla po etičnih vrednotah, ki jih razkriva delo, vse druge pisateljeve komedije, ker je trpká slika današnjega propada družbene morale. V glavnih vlogah: Kralj, nadalje Cesar, Daneš, Drenovec, Jan, Sancin, Plut, Sever, Potokar Skrbinec, Presetnik i. dr. Od dam igrajo: Danilova, Sarčičeva, Vida Juvanová, itd. Režija je Debečeva.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Ponedeljek, 21. marca: zaprt
 Ponedeljek, 22. marca: Do Juan. Red A.
 Sreda, 23. marca: Jakobinec. Red Sreda.
 Četrtek, 24. marca: Prodana nevesta. Red B

Gostovanje ge. Zlate Gjurgjenac bo v tekočem mesecu v petek na praznik v Verdijevi Traviati, in v nedeljo 27. t. m. v Pu-

cinijevi »La Boheme«. Tako bo imelo naše občinstvo zopet priliko slišati to odlično in izredno priljubljeno pevko v dveh izmed njenih najboljših partij.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Ponedeljek, 21. marca katoličani: Benedikt

DANASNJE PRIREDITVE
 Kino Matica: Tarantela
 Kino Sloga: Ti si moja sreča
 Kino Union: Njegov model
 Kino Moste: Rose Marie in Lahkomi-selna

Kino Slika: Kreutzerjeva sonata
 Jugoslovanski Touring klub občni zbor ob 19.30 v lovski dvorani hotela Mikli
 Koncert Zlatka Balokovića ob 20. v Unionski dvorani

DEŽURNE LEKARNE
 Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartner, Moste — Zaloška cesta.

Izpod sira

Gospod urednik! V petek smo Ljubljanci majali z glavami in ugarili, kaj se je vam pripetilo. Solnce res že kar preveč greje za ta čas in človek nikoli ne ve, kako mu lahko vročina pritise na možgane. Tudi vam je menda pritisla nekoliko na tisti del možganov, kjer je sedež razlikovanja blata od prahu. Na dolgo in široko ste opisali ljubljansko blato, a ko so ga šli ljudje iskat po mestu, ga niso nikjer našli, niti toliko, kolikor je za nohtom črnega. Vi ste ga pa videli skozi svoja posebna očala toliko, da ste ga ocenili z nekakšnega višjega stališča. Blata zdaj niti po ljubljanskih predmestjih ni več, kaj šele v mestu, kjer je tako vzorno poskrbljeno za red in snago. Prahu nam sicer ne manjka, toda kdo bi se ukvarjal še z njim, saj nam pošlje dobro nebo pogosto veter, da ga dvigne in razpiha na vse strani.

SOKOL

Sokolstvu Ljubljane in okolice

Češkoslovska jugoslovanska liga in meddruštveni odbor ljubljanskih sokolskih društev obveščata vse sokolsko članstvo, da je predavanje s filmi določeno za sredo 23. t. m. zaradi koncerta preloženo na ponedeljek 28. t. m. od 21. v dvorani kina Matice. Spored tega večera je naslednji: 1. nagovor, 2. iz življenja prezidentov Masaryka in dr. Beneša, 3. Praga v maju, 4. lepote Češkoslovske republike, 5. IX. vsesokolski zlet v Pragi 1932, 6. kongres legionarjev, 7. češkoslovska amada, 8. slavnosti češkoslovskih narodnih nos. Vse sokolsko članstvo prosimo, da si pravočasno nabavi vstopnice. Vstop je prost, za kritje stroškov se bodo dobili pri blaginjski sporedi za ceno 2 din. Vabimo vse brate in sestre, da si ogledajo te zanimive filme, zlasti opozarjamo na poset tega večera tiste, ki se bodo udeležili letošnjega vsesokolskega zleta v Pragi. Naj bo ta večer ponovna manifestacija slovenskega sokolskega bratstva, ki je zlasti potrebno v današnjih težkih časih, ki jih preživlja slovanstvo.

Kdor sokolsko in slovansko čuti, naj poseti ta večer. Zdravo!
 JCL in meddruštveni odbor ljublj. sokolskih društev.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 21. marca.

POJASNJEN VLOM V SKLADIŠČE
 V skladišču znanega trgovca z usnjem Andreja Čekade na Trati pri St. Vidu je bilo v začetku februarja vlomljeno in omešene ga za nad 15.000 din usnja. Sentviški orožniki so bili takoj obveščeni o vladu, ravno tako policija. Varnostni organi so se na vso moč trudili, da bi čim prej izsledili vlomilca. Šele pred dnevi je prišlo nekemu policijskemu agentu na uho, da so nekateri čevljarji v zadnjem hipu nakupili precej usnja po zelo ugodni ceni. Kmalu je dosegel tudi, da jim je ponudila usnje v nakup neka mlajša ženska. Ta je bila kmalu izsledena v osebi Rozalije Sabičeve, ki je imela brata čevljarkeza pomočnika, zaposlenega v St. Vidu. Policija je na podlagi zaslišanja Rozalije Sabičeve hitro ugotovila, da je v vladu v skladišču trgovca Čekade Rozalijin brat Ivan Jošt, ki so ga večerj prijeli orožniki in ga privedli na policijsko upravo. Preiskava je dosegla, da je Jošt prodajal ukradenko usnje tudi po Dolenci in ne samo po Ljubljani. Večino že razprodane blaga so varnostni organi zaplenili in ga vrnili lastniku, nekaj so ga pa našli še na zalozni pri Sabičevi. Sabičev, oženeva brata Ivana Jošta in pa dva čevljarkeza mojstra, ki sta kupila največ ukradene usnje, čeprav sta vedela da je bilo ukradenko, je policija danes izročila sodstvu.

ASI
peseda D10 L
je treba priložiti
e priznava.
ne novosti!
sport, kamgarn,
parice, perilo itd.
ajceneje
ESKER
tra cesta 14

fineše norveško
e olje
lekarne
ija v Ljubljani
a bledim in sla
m osebam

PRODAM
VINOGRADNIKI!
Trsnica in drevesnica Kmetijske
družbe v Slov. Konjicah ima še
na razpolago večje število pro-
vrstnih cepljenk vseh priznanih
sort na raznih podlagah ter
razna grmičasta in visokode-
belna sadna drevesca. Zahte-
vajte cenik. 798

NAJBOLJŠI TRBOVELJSKI
 premog
brez prahu
KOKS, SUHA DRVA
I. POGAČNIK
Bohoričeva 5 — Telefon 20-58
24. L.

Makulturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda“
Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5

Stiska v ljubljanskih mestnih uradih

Načrti za novo razmestitev uradov mestnega magistrata

Ljubljana, 21. marca

Prejeli smo od mestnega poglavarstva: Na raznih anketah, v poročilih in člankih se je že ponovno poudarjala nujna potreba, tako iz razlogov urbanističnega napredka kakor smotrne regulacijske načrta, da je treba nujno misliti na zgraditev novega, centralnega magistratnega poslopija v Ljubljani. Še bolj kakor iz urbanističnega in regulacijskega razloga pa je postala zadeva nujna zaradi prevlekle raztresenosti mestnih uradov, zavodov in podjetij, kar zelo otežuje poslovanje in obveščanje s strankami. Poleg tega so postali sedanji prostori mestnih uradov mnogo pretesni in tudi neprimerno razmeščeni.

Mestna občina je že dolgo uvidevala to potrebo. Zlasti pripravljala je dalje načrte za novo razmestitev in isče potrebnih prostorov, da bi mogla svoje urade čim bolj smotno namestiti in jih osredotočiti na bolj strnjeno mesto. Mnogo je pridobila, ker je kupila Mahrove hišo na Kregarjevi trgu. Ker za sedaj iz finančnih razlogov še ne more misliti na najmanj 30 milijonsko obremenitev mestnih financ, skuša najti začasno rešitev s tem, da bi čim več mestnih uradov osredotočila v glavnem magistratnem poslopiju in v mestnih hišah, ki so mu najbližje, seveda pa ne izpušči iz vida svojega končnega cilja po zgraditvi centralnega magistratnega poslopija, za katerega pripravlja načrte.

Po združitvi okoljskih občin z mestom se je poslovanje mestnih uradov znatno razširilo. Mestna občina ima svoj urad, mestno poglavarstvo, ki se deli v deset oddelkov; ima 5 svojih podjetij in štiri zavode. Tu je zaposlenih nad 700 uslužbencev brez ročnega delavstva; vsi ti uradi pa so sedaj razmetani po raznih mestnih in zasebnih hišah. Mestna podjetja pa imajo svoja poslopija, tako plinarna, klavnična itd.

Le malo je stvari, ki se rešujejo le v enem oddelku ali enem uradu; navadno jih mora reševati po več referentov, kar je zelo zamudno in to ravno vsled raztresenosti mestnih uradov po ločenih poslopijih.

Vsled povečanega poslovanja mestnih uradov po inkorporaciji okoljskih občin so postale posebno nevarne razmere v tistih mestnih uradih, ki imajo največ opravka s strankami, zlasti v finančnem, tehničnem, socialnem, gospodarskem oddelku in mestnem fizikatu.

Finančni oddelki, ki obsega poleg finančno-konceptnih in finančno-političnih poslov še računovodstvo, blagajno, izvršilni in trošarinski oddelki, imajo brez trošarinskega oddelka 70 uslužbencev, ki se sedaj stiskajo v prvem nadstropju kresije, v petih pisarnah. V eni sobi, kjer je povrhu še blagajna in likvidatura, se gneto 20 uradnikov. V ta prostor pride vsak dan do 400 strank, ki se v tem majhnem prostoru ne morejo vzdržati, niti v miru čakati ali si celo kaj zabeležiti. Poleg uradnikov je v tej sobi še blagajna; tu ropotajo številni računski in pisalni stroji. Jasno je, da takšen zrak in ropot ne more ugodno vplivati na delo in zdravje uslužbencev, pa tudi ne na stranke, ki imajo tu opravka. In res so obolenja v tem oddelku na dnevnem redu; predvsem boleha uradništvo za nervozo in živčno izčrpanostjo, kar pri takih razmerah ni nič čudnega. Blagajna tudi nima skupnih prostorov s trezorjem in mora blagajnik blagajno zapreti, če hoče v trezor, stranke pa morajo čakati. Nič bolje ni v drugih sobah, ki so še manjše in slabše. Podoben položaj je v trošarinskem oddelku, ki je finančnemu oddelku podrejen. Nahaja se sicer v istem poslopiju, vendar tako odročeno, da je praktična zveza med finančnim oddelkom in trošarinskim oddelkom zelo otežena, pa tudi prostori sami, v katerih je trošarinski urad, so mnogo premajhni in pretesni.

Dosti boljje tudi ni v tehničnem oddelku, ki je v drugem in tretjem nadstropju kresije, deloma pa še v drugih poslopijih, tako v Mahrovi hiši, v šentpetrski vojašnici in tako dalje. Treba je upoštevati, da tvorijo tehnične osebe inženirji in tehniki, 50 po številu, ki potrebujejo dovolj prostora za risalne mize, načrte itd. Tretje nadstropje kresije pa je že zelo visoko in za stranke težko dosegljivo; poleg navedenih uradnikov pa so v tem oddelku še slugi, figuranti, kanalsko pomožne osebe, lastni arhiv, kar je treba vse razmestiti v tem oddelku.

Gospodarski oddelki imajo svoje urade celo v zasebnem poslopiju v Beethovnovi

ulici, torej precej daleč od drugih mestnih uradov.

Ker so omenjeni trije oddelki najbolj tesno povezani med seboj po svojem poslovanju, skuša mestna občina te tri oddelke spraviti pod eno streho. Ugodna prilika se nudi mestni občini sedaj, ko bo izpraznila trdnjava I. C. Mayer svoje prostore v kresiji in se preselila v lastno hišo. Razmestitev pa bo možna le, če se uporabijo vsi prostori, ki jih ima sedaj trdnjava Mayer, torej tudi trgovski lokali in prizemlja. Po načrtih in predlogih, ki so jih izdelali prizadeti oddelki, se je našla kot najprimernejša rešitev, da se likvidatura in blagajna s potrebnimi referenti finančnega oddelka razmeščita v vseh poslopijskih prostorih trdnjave Mayer v pritličju. V prvem nadstropju bi se poleg finančnega oddelka razmestili trošarinski oddelki in ves gospodarski oddelki, v drugem nadstropju pa ves tehnični oddelki, tako da bi vsak oddelki zase tvoril zaokroženo celoto. Na ta način bo ustrezno v prvi vrsti strankam, ki se sedaj upravičeno pritožujejo, prav tako pa tudi uslužbenstvu, njegovega zdravju in uspešnosti uradovanja.

Tudi mestni socialni urad se stiska sedaj v tesnih, nepreglednih prostorih drugega nadstropja Mestnega doma. Predvsem je treba poudariti, da je Mestni dom namenjen gašilec, in da je zato treba

skrbeti, da se čim prej izselijo iz njega drugi mestni uradi, da bo mogoče v njem namestiti gašilce v čimvečnem številu in tako povečati splošno pripravljenost požarne gasilstva. Povod drugod so po nekaterih gasilcih kasarnirani ali vsaj stalno bivajo v osrednjem gasilskem poslopiju, kar pa je v Ljubljani mogoče izvesti le v malem obsegu in to prav zaradi pomanjkanja prostora. Poleg socialnega urada se nahaja v Mestnem domu še mestni fizikati, ki ima prav tako nezadostne in temne prostore. Z nakupom Mahrove hiše je dana možnost, da se nekateri uradi razmestijo v tej hiši, v kolikor že niso v njej. Ker so tam ravnanje mestne elektrarne, tržni in veterinarski uradi, odsek za vodovod in terensko tehnična sekcija za regulacijo Ljubljanske, je le še malo prostora razpoložljivega in bo mogoče v to hišo namestiti le socialni urad. Tako bo ta urad ostal v največji bližini fizikata, slednjemu pa se bo mogoče razširiti v Mestnem domu, ostali prostor pa bo na razpolago gasilec.

S temi premestitvami in razmestitvami mestnih uradov to vprašanje še ne bo dokončno urejeno, vendar pa bo urejeno vsaj najpotrebnejše in se bo tako izvedla najnужnejša koncentracija v bližini osrednjega magistratnega poslopija. Obenem bodo dobili ti uradi, če že ne popolnih, vsaj kolikor toliko zadovoljive uradne prostore, stranke pa več preglednosti in udobnosti pri obveščanju z mestnimi uradi. Tako rešitev bo gotovo vsakdo pozdravil in bo tako možno z novim letom 1939 pričeti s poslovanjem, kakor si ga je zamislila mestna občina, ter bo ta rešitev zadostovala vsaj za nekaj let.

Bernard Shaw o filmu

Slavni pisatelj hodi v kino redko, vendar pa priznava filmu njegov pomen

V Londonu so začeli izdelovati nov film po Shawovem »Pygmalionu«, v katerem igra naslovno vlogo Wendy Hillerjeva. To priliko je porabil 82letni pisatelj, da je povedal svoje mnenje o filmu. Dejal je:

»Ta film mi je v veselje, ker sem napisal scenarij zanj po lastnem okusu. Na tem stališču sem mimogrede rečeno vztrajal pri filmanju vseh svojih iger. Filmski režiserji sovražijo vsak naraven način pripovedovanja dogodkov. Ugaja jim, če ga morejo raztrgati na drobne kosčke, če lahko puste

no je s časom in prostorom ravnati po mili volji in dosegati efekte, ki so v gledališču nedosegljivi. Glavna stvar je pa obema skupna: dobro pripovedovanje dogodkov.

Jaz vem, kako je treba delati za gledališki oder in za platno. Niti najspretnejši pisarški uslužbenec ne more moje igre pripovedovati tako dobro kakor jaz. Filmski podjetniki pa mislijo, da ne znam svoje igre predelati za film, baš zato, ker je moja. To seveda ne drži. Jasno je, da poram na raznih krajih izpremeniti besedilo. Toda zakaj naj bi to delo opravil liftboy ali sofer bolje od mene? Tudi v gledališču moramo opravljati to delo, ker se le redko uprizarj katera igra tako, kakor jo je napisal avtor za pisalno mizo. Ko smo imeli skušnjo za Cezarja in Kleopatru se Forbes Robertson v enem svojih nastopov ni počutil baš dobro. Pojasnil mi je, da ga moti prehitro vstavljeni nastop. Čutil sem, da ima prav in pripisal sem mu nekaj stavkov. Potem je bil pa zadovoljen in jaz tudi. Zato mora novi material, ki ga potrebuje moja za film posneta igra, izvirati tudi od mene.

Ni res, da bi bil proti filmanju svojih iger. Nasprotno, prepričan sem, da se da iz vseh napraviti zelo dobro filmi. Tako bo ta »Pygmalion« moč in da bom lahko priznal za svojo tudi Sveto Ivano, ki jo bo igrala Elizabeta Bergnerjeva. Nisem hotel svoje igre posoditi za filmanje samo zato, ker so hoteli delati filmski podjetniki z mojim imenom in imeni mojih iger reklamno. Pri tem so pa njihovo dejanje povsem uničili.

V kino hodim redko. Lani sem videl samo dva filma. Toda med počitnicami hodim včasih celo po dvakrat na teden. Filmi se mi zde neresnični in nepričljivi, ker je njihovo dejanje slabo pripovedljivo, nihče ne sme smatrati za laika, ker vem, kako se da neposredno govoriti k občinstvu.

Praznovorni Parižani

Parižani so zelo praznovorni. Če je petek in povrhu še trinajstega v mesecu, stojte pred prodajalnami narodne loterije dolge vrste trdno verujočih ljudi, da mora tega dne kupljena srečka zadeti. V Parizu gredo zelo dobro v denar razni fetiši in poobice za srečo. Najbolj razširjeni pariški list »Paris-Soir«, ki doseže dnevno naklado 2.000.000, ima vsak dan na drugi strani horoskop, kjer je čitatelju pojasnjeno, kaj mora naslednjega dne storiti in kaj opustiti glede na položaj zvezd. Mnogi čitatelji prečitajo najprej ta horoskop in potem šele razne senzacije. Če se pa kdaj zgodi, da uredništvo pozabi na horoskop, dobi drugi dan kopico protestov.

Všek vsega je pa, da oddajata dve pariški oddajni postaji med drugimi poročili vsak dan tudi astrološko napoved, horo-

skop za prihodnji dan. Tako lahko človek v Parizu zve, ko je poprej poslušal poročila o porazu Kitajcev in tečaju deviz, da stopimo jutri v kombinacijo Merkurijs in Neptuna in da se nam obetajo socialne in politične komplikacije. Ali pa sliši v radiu, da moraš prihodnji dan dobro paziti na preveč zgovorne prijatelje, da se moraš bati avtomobilske nesreče, da popoldansko delo ni priporočljivo in da bo najbolje, če ostaneš zvečer doma. Končno pa tudi lahko slišiš, da bo tvoja žena ali prijateljica zvečer nervozna in zato ni treba govoriti o sebi in o denarju, temveč raje kaj splošnega. In mnogi praznovorni ljudje vse to verjamejo. Večina žensk iz najboljših pariške družbe redno čita horoskope, razen tega pa hodi k vedeževalkam, ki svetujejo bogatim damam proti bogati nagradi, kaj in kako naj v prihodnjih dneh delajo.

Hitlerjeve sobote

Zgodovinar, ki bo obravnaval Hitlerja in njegovo življenjsko delo, bo gotovo opazil čudno naključje. Vsi važnejši dogodki v Hitlerjevem življenju so padli doslej na soboto. V soboto 14. oktobra 1933 je Nemčija izstopila iz Društva narodov in zapustila razorožitevno konferenco. V soboto 30. junija 1934 je bilo veliko nacionalistično čiščenje, pri katerem sta bila odstranjena general von Schleicher in vodja SA oddelkov kapitan Röhm. V soboto 9. marca 1935 Nemčija ni samo priznala, temveč naravnost naglasila svoje oboroževanje v zrak. V soboto 16. marca 1935 je odredila nemška vlada splošno vojaško obveznost. V soboto 7. marca 1936 je zasedla nemška vojska Porenje, nemška vlada je pa proglasila, da se ne čuti vezane po locarnski pogodbi. V soboto 14. novembra 1936 je nemška vlada izjavila, da ne priznava takozvane klavzule o vodnih poteh, priključene versajlski mirovni pogodbi. V soboto 16. januarja 1937 je bil Veliki kanal zaprt za tuje vojne ladje. V soboto 6. februarja 1938 so bile oficijelno objavljene izpremembe v vladi in vodstvu nemške armade. Hitler je dejansko prevzel tudi vrhovno poveljstvo nemške vojske. V soboto 12. februarja 1938 sta se sestala v Berchtesgaden Hitler in Schuschnigg. V soboto 12. marca 1938 je krenila nemška vojska v Avstrijo.

Iz tega je razvidno, da čaka kancelar Hitler s svojimi važnimi odločitvami vedno do sobote. Ni pa znano, ali dela to zato, ker smatra soboto za svoj srečen dan, ko se mu ne more pripetiti nič hudega, ali pa ima druge nagibe. Tak nagib bi lahko bilo tudi spoznanje, da je boljše postaviti zbežani svet in onemoglo diplomate pred neprijeten dogodek v soboto, kakor pa recimo v ponedeljek ali v četrtek. V soboto hoče imeti vsak človek mir.

Govoreče voščene figure

V Londonu je ustanovila gospa Tusseaudova po vsem svetu sloveči panoptikum voščenih figur, kjer stoji figure vseh slavni mož naše dobe. Vse pomembne osebnosti so tu prikazane v naravni velikosti v obliki voščenih figur, tako dobro, da ima človek vtis, da so žive. Samo spregovoriti bi morale, pa bi bile žive. O nečem takem razmišlja zdaj vnuč ustanoviteljice Tusseaudove Louis, sedanji ravnatelj panoptika, ki bi rad napravil iz figur nekakšne žive robote, da bi se tudi premikale in govorile. Njegovo prizadevanje gre za tem, da bi

hodilo gledat voščene figure več ljudi, kakor zadnje čase, ko se je obisk radi sporta, kina in radia močno skrtlil. Prvi poskus hoče napraviti s Shirley Temple, ki bo pela in plesala pred občinstvom foxtrota. Slavni državniki bodo izpregovorili vsaj nekaj besed, ki bodo tudi karakterizirale njihove sposobnosti in prizadevanje. S kretinami voščenih figur bo se šlo, težje bo pa z govornico, kar radovednežem ne bo vseno, kakšne besede bodo slišali recimo iz Hitlerjevih, Stalinovih ali Mussolinijevih ust.

Miši v angleški mornarici

Zadnja leta so bele miši v Angliji vedno bolj priljubljene. Seveda, če jih moremo nazvati bele, kajti ljubitelji so z raznimi poskusi skasoma vzgojili miši vseh možgih barv. Reja miši je sport, kakor so mnogi drugi. Morda je to neke vrste odškodnina za praktične usluge, ki so jih nekoč izkazovale miši Angležem, ko so igralo pomembno vlogo v pomorstvu. Bilo je pred kakimi 25 leti, ko se je jelo pomorstvo resno zanimati za podmornice in ko se je izkazalo, da utegnejo igrati te ladje v bočičih vojnah važno vlogo. Takrat so bili tudi bencinski motorji slabši od sedanjih in misliti je bilo treba na ukrepe v zaščito posadke pred strupeno paro bencina. Preizkušali so različne aparate, dokler ni naključje samo pokazalo na naravne zaščitnike, na miši, ki zelo občutljivo reagirajo na nevarne pline.

Miši postanejo nemirne, čim se izpremeni sestav zraka, ki ga vdihavajo. Nekaj poskusov je zadostovalo, da je angleška admiraliteta kupila mnogo miši za varnostno službo na podmornicah. Vsaka podmornica je dobila po tri miši, ki so bile zaprte v udobnih kletkah blizu tankov. Za njihovo prehrano je določila admiraliteta na vsako miš en šiling. Nekaj let so spremljale bele miši vse angleške podmornice in preživele so z njimi vsvo svetovno vojno. Takrat so se začeli bele miši gojiti in križati, ker se je izkazalo, da nekatere vrste zelo občutljivo reagirajo na strupene pline. Razvoj tehnike je pa prinesel občutljivo in zasledljivo aparate in miši so izgubile svojo »službo« v angleški mornarici.

Statistika obutve

Po statistiki ameriškega trgovskega departamenta je dosegla proizvodnja obutve na vsem svetu 1.062.640.000 parov. Največ čevljev odpade na Evropo in sicer 490 milijonov parov. Evropi sledi Amerika, kjer izdelajo letno 429.720.000 par. čevljev. Ameriki sledita Azija in Avstralija, kjer izdelajo na leto 66.000.000 parov čevljev, dočim jih izdelajo v Južni Ameriki samo 45.520.000, v Afriki pa 16.000.000 parov. Afrika je torej na zadnjem mestu glede proizvodnje čevljev, kar je razumljivo, ker je tam vroče podnebje in pa tudi domačini še niso tako daleč civilizirani, da bi se mogli hoditi bosi.

Tudi če vzamemo za podlago, da se zadovolji vsak človek na svetu na leto z enim parom čevljev, nam ostane še vedno polovica vsega človeštva, ki še ni vajena nositi čevljev in sicer ne glede na raznih prometnih sredstev in na splošni napredek. Zdi se pa, da zaradi tega človeško zdravje ne trpi, saj umrljivost tam, kjer hodijo ljudje bosi, ni dosti večja kakor pri nas. Skozi mnoga pokolenja so se ljudje že navadili hoditi bosi. Če bi prišel med prebivalce Afrike razvajeni človek iz Evrope, bi seveda ne mogel hoditi dolgo bos, ne da bi si nakopal to ali ono bolzen.

Solnce vir energije

Učenjaki kalifornijske univerze so prišli na podlagi poskusov do spoznanja, da izloča solnce iz sebe energijo z eksploziranjem atomov. Vsako sekundo jih eksplodira na solncu ogromna množina in tako nastaja silna vročina na tem velikem nebesnem telesu. Čeprav smatrajo zvezdoslovci solnce za navadno zvezdo srednje velikosti, pomeni za nas ogromen generator energije. Od solca smo oddaljeni 144.000.000 km in do nas lahko pride skozi atmosfero samo polovica njegove energije, vendar je skoraj ni mogoče izračunati, toliko toplote nam pošilja. Solnce proizvaja še vedno enako količino toplote kakor v pradavnih časih. Učenjaki so izračunali, da se je v 15 milijardah let skrélo proizvajanje energije na solncu samo za desetino odstotka. Zato lahko prihaja v poštev kot vir večino obnovljajoče se solne energije samo atom.

ZANESLJIV MOZ

— Ali morem tvojemu prijatelju zaupati? Ali je zanesljiv? — Jamčim ti zanj. Lani sem mu posodil 500 din, pa ni črnil o tem niti besedice.

ROLF FREMONT:

Soet v razgalinah

Pustolovski roman

— Ni treba — saj bom itak čital v novinah, če se vam je to posrečilo. Za poročilo bo pa še čas, ko se vrnem. Ali res temu Benettu vse verjamete? Jaz ne vem, toda...

— O, kar se njega tiče, sem brez skrbi. Znal sem ga že tako zastrašiti, da dobro ve, da bi bil sam uničen, če bi mi ne povedal resnice. Sicer pa vse kaže, da Morley pretrava, ker hoče vse dobiček spraviti v svoj žep. Siti so ga že. Zavidajo mu dolarje, ki se stekajo v njegov žep, dočim ostanejo drugim samo drobtine.

— No, seveda, človeška zavist nazadnje vedno premaga vse. Spretni ste zares in država bi vas morala za to plačevati bolje, kakor vas plačuje. Ali ne mislite tako?

— Kaj hočemo? Sicer pa delam vse to bolj iz sporta, nego za plačilo. Jezi me ta lakavost mojih nasprotnikov. In to je tisto, kar me vleče v boj. — Tako, tako! No seveda — razumem. A prav kar mi je šinila v glavo misel — kaj pa je s Tomom? Ali je ta človek res izginil s sveta? Ali ni še nobenega glasu o njem?

— Vrag ve, kam ga je zaneslo? Morda se mu je pa kaj pripetilo. Čim uredim to zadevo z Morleyem, jo takoj mahnem za Tomom.

99

— Le storite to. Zdjaj se pa pomeniva še o vašem jutrišnjem načrtu, a potem — na svidenje! Čez eno uro moram na pot.

Harris je razgrnil na mizi zemljevid in z Lyttonom sta se jela dogovarjati o jutrišnjem zasledovanju tihotapcev.

Pozno ponoči tistega dne je zapustilo bostonsko pristanišče skrivaj šest carinskih motornih čolnov. Ti čolni so bili zgrajeni kakor torpedovke. Enako gibčni in urni tako, da se ni mogla z njimi meriti zlepa nobena ladja. Znali so se boriti z valovi in viharjem, poditi se kakor blazni za vsakim plenom, majhni brzostrelni topiči spredaj in zadaj so pa kar zasuli sovražnika z dežjem krogel tako, da so bile stene napadene ladje kmalu preluknjane kakor rešeto.

Lytton se je upal na čelu tega majhnega, toda nevarnega brodogaja spustiti v boj s celim brodogejem tihotapcev, čeprav je vedel, da se znajo braniti. Kako vesel je bil, da je moral inspektor Harris nastopiti svoje inspekcijsko potovanje in da je lahko on prevzel poveljstvo.

Zadovoljno nasmejan se je izprehajal po poveljniškem mostičku vodilnega motornega čolna, ki je pravkar prispel skozi preliv na odprto morje. Noč je bila krasna, topla. Morje je mirno dremalo in lesketajoče se zvezde so migljale na njegovi gladini tako, da se je zdelo, da sta se nebo in morje združila v eno celoto.

Colp je plul počasi proti jugu, drugi čolni so pa

vozili v velikem loku in bili z vodilnim stalno v brezlični zvezi.

Zgodaj zjutraj so bili policijski čolni že za Goro neviht, kjer so se spretno skrili med skalovje na obali, pripravljeni vsak hip pognati se na morje. Toda minilo je več ur, bližalo se je že poldne, a težko pričakovane podmornice ni bilo od nikoder. Benett je sicer dejal, da pripluje »Mars« šele opoldne, toda Lytton je skrivaj upal, da se bo zgodilo to že prej. Zato se je nestrno oziral vsakih pet minut po daljnem obzorju.

Njegov trud je bil pa zaman. Vzvalovalo morje se je leno valilo sem in tja, butalo je ob skale in ure so tekle enako dolgočasno in brezuspešno kakor dopoldne.

— Koliko je ura? — je vprašal Lytton kdove kolikokrat že.

— Sedem minut čez tri.

Kapitan je srdito zacepetal z nogo.

— Zopet ena ura izgubljena brezplodno!

Če se bo podmornica zakasnila, da pripluje šele proti večeru, bo zasledovanje tako težko, da utegne pri vsej opreznosti zopet utiti.

A tega bi si Lytton nikoli ne bil odpustil.

Kako bi se mu inspektor Harris posmehoval, ko bi zvedel za to. Ne, ne — samo tega ne! Nervozno se je oziral po obzorju, toda podmornice ni bilo nikjer.

Kar je prihitel mornar od telefonske postaje.

— Sedma javlja od severa bližajočo se podmornico, — je zaklical.

Liki električna iskra je prešinila ta vest posadko in takoj so bili vsi na svojih mestih. Lytton je hitro dvignil daljnogled, pa ni mogel še ničesar opaziti.

Ta čas je prišla že druga vest, da se Gori neviht bliža že druga podmornica in sicer z največjo hitrostjo.

Vsem čolnom je bilo zapovedano pripraviti se na zasledovanje s polno paro. Kotli so kar drhteli pod silnim pritiskom pare in posadka je nestrno čakala, kdaj se prične boj.

Kmalu se je pojavila od daleč na obzorju podmornica. Vozila je liki preganjana zver, sporedno z obalo proti severu. Zdelo se je, da ne namerava zaviti proti Gori neviht.

Lytton je takoj spoznal, da je treba hitro odrezati tihotapski podmornici pot proti severu in kolikor mogoče obkoliti jo s carinskimi čolni. Nemudoma je bilo izdano povelje in že so švigali čolni iz svojih skrivališč. Dva sta vozila s polno paro pred podmornico, dva sta jo skušala obkoliti od južne strani, dva pa napasti v bok.

Hitrost podmornice je naraščala z vsakim trenutkom. Zdelo se je, da dela velike skoke čez valove in pada z nosom vanje liki kamen.

Lytton se je tresel od razburjenja pri tem divjem lovu. Edina njegova bojazan je bila, da bi se podmornica prežgoda ne pogreznila, kajti zadeti periskop s krogliami je bilo zelo težko in podmornica bi se lahko izmuznila.